

Környezetvédelmi adók és díjak az Európai Unióban

I. Tendenciák

Az Európai Unió tagállamaiban a különböző környezetvédelmi célú adók egyre növekvő szerepet kapnak. Az ökoadókból származó költségvetési bevételek aránya, ha lassan is, de folyamatosan nő, ami bizonyítja ezen adók alkalmazásának eredményességét, hatékonyságát. Annak ellenére azonban, hogy az ökoadók alkalmazása tagállami szinten egyre inkább elterjed, uniós szinten még alig történt előrelépés. Az egységes, uniós szintű környezetvédelmi adóharmonizáció fő akadálya, hogy a tagországok egyöntetű akarata szükségeltetik egy ilyen lépés megtételéhez.

A '90-es évek második felében az Európai Unióban felgyorsult a környezetvédelmi adók bevezetésének folyamata, a tagállamok többségében most már bevezetésre kerültek olyan adók, amelyek a környezetre ártalmas termékeket, illetve tevékenységeket sújtják. Ezzel párhuzamosan a tagállamok módosították adórendszerüket olyan szempontok szerint, hogy a környezetvédelem érdekei jobban érvényesülhessenek. 2001-re a 15 EU-tagállamból 9-ben bevezették a széndioxid-adót, ami jelentős változás az 1990-es egy tagországhoz (Finnország) képest.

A környezetvédelmi adók, vagy más néven ökoadók alkalmazásának többszörös hozadéka van:

- ösztönzi a szennyezés-kibocsátás mérséklését és a természeti erőforrások hatékonyabb felhasználását,
- a befolyó többletbevételek visszaforgathatók a munkabért terhelő adók és járulékok csökkentésére, ezáltal növeli a foglalkoztatást,
- elősegíti a környezetvédelmi ipar fejlődését.

Az ökoadókat a működési területük, statisztikai besorolásuk alapján négy féle csoportba sorolhatjuk. Megkülönböztetünk energiaadókat (pl. földgáz adója, üzemanyagok jövedéki adója), közlekedési adókat (pl. gépjárműadó), szennyezési (kibocsátási) adókat, és a természeti erőforrásokat érintő (az energián kívüli természeti erőforrások, nyersanyagok, hulladék) adókat.

A különböző környezetvédelmi adókból származó tagállami költségvetési bevételek 1990 és 1997 között 9%-kal nőttek. Arányuk az összes költségvetési bevételeken belül az 1980-as 5,84%-ról 1997-re elérte a 6,71%-ot. Ez kedvező tendenciát mutat, azonban összességében az Európai Unió 15 tagországának költségvetésében az ökoadók még mindig viszonylag alacsony szerepet töltenek be. Mint az 1. táblázatból is látható, az energiaadókból származó bevétel 1997-re megközelítette az összes költségvetési bevétel 5,2%-át, ami 10%-os növekedés 1990-hez képest. A közlekedéshez kapcsolható környezetvédelmi adók (ide tartozik pl. a gépjárművek adója, a súlyadó, azonban az üzemanyagok jövedéki adói már energiaadónak számítanak) súlya a '90-es évek során nem változott, míg a szennyezési (kibocsátási) adók részesedése megduplázódott 1990 és 1997 között.

1. táblázat: Ökoadó fajták részesedése az összes költségvetési bevételből %-ban

EU 15	1990	1997	Változás %-ban
Energiaadók	4,708	5,184	10
Közlekedési adók	1,293	1,264	-2
Szennyezési adók	0,163	0,246	51
Összes ökoadó	6,174	6,706	9

Forrás: Eurostat

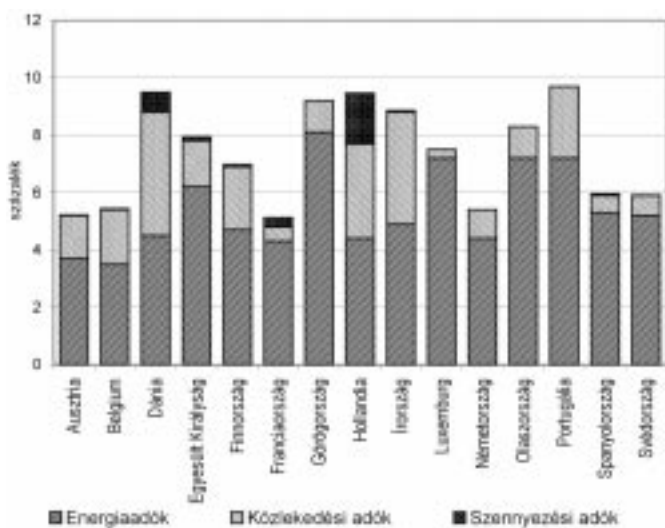
A környezetvédelmi adókból befolyó bevétel közel 75%-a az energia-, 20%-a a közlekedési (jármű) adókból, ugyanakkor kevesebb, mint 5%-a az ún. szennyezési adókból származik. Ez utóbbi kategóriába tartozik például az emissziós adó, a hulladékadó, a termékadók, stb. Mindazonáltal az ilyen típusú adók részaránya folyamatosan növekszik, és ezzel párhuzamosan egyre több új típusú adónem bevezetésére is sor kerül (pl. műtrágya, rovarölő szer, PVC, földvédelmi, légitözlekedési, turizmus, stb. adók).

Az egyre többféle alapon kivetett ökoadó fajták térnyerése azt tükrözi, hogy a „szennyező fizet” elv fokozatosan kitágul a komplexebb „használó fizet” elvvé, ami-

kor is a felhasználó megfizeti az ökológiai szolgáltatások ellenértékét, és így közvetve hozzájárul az erőforrás-felhasználás csökkentéséhez, a környezethatékonyság javításához.

Mint az az 1. ábrán is látható, a környezetvédelmi adókból származó bevételeknek az összes költségvetési bevételhez viszonyított aránya nagy eltéréseket mutat az egyes tagországokban. A ökoadó részesedése a legalacsonyabb Ausztriában (mindössze 5,2%), míg a legmagasabb Portugáliában (9,7%). A környezetvédelmi adókon belül legnagyobb szerephez az energiaadók jutnak (ide tartoznak az üzemanyagok jövedéki adói is), míg a szennyezés-kibocsátáshoz köthető adók részesedése jelenleg szinte elhanyagolható. Ez utóbbi kategória alól kivételt képez Hollandia, Dánia és Franciaország, ahol a szennyezési adók részaránya viszonylag jelentős.

2. táblázat: Az ökoadó fajtákból származó bevételek az összes költségvetési bevétel százalékában

Forrás: Eurostat

Ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy az energiaadók nagyobb hányadát az üzemanyagokra kivetett jövedéki adók teszik ki, amelyek leginkább fiskális, bevételnövelő célt szolgálnak, semmint környezetvédelmi célokat.

II. Az ökoadó hatékonysága

Az EU-országokban az első környezetvédelmi adókat a '90-es évek legelején vezették be, így az azóta eltelt több mint egy évtized elegendőnek bizonyult arra, hogy értékeljék a környezetvédelmi adók hatékonyságát. A rendelkezésre álló értékelések szerint az ökoadó többsége igenis kedvező hatást gyakorol a környezet állapotára.

Az OECD 1999-es értékelése szerint a környezetvédelmi adók összességében hatékony eszköznek bizonyultak a környezetvédelem tekintetében. Mindazonáltal hozzáteszik, hogy az értékelést nagyban megnehezíti a rendelkezésre álló adatok hiányossága.

A környezetvédelmi adók:

- elősegítik a környezetvédelmi kívánalmak integrálását a különböző ágazatokban,
- alkalmazásukkal javul az úgynevezett „külső környezeti költségek” figyelembe vétele,
- a természeti erőforrások árának növelésén keresztül ökológiai hatékonyságra ösztönöznek,
- szennyezés-csökkentésre serkentenek,
- támogatják az innovációt,
- a „kettős hatás” elve alapján a befolyó többletbevételek visszaforgathatók a munkát terhelő elvonások csökkentésére, ezáltal csökkenhet a munkanélküliség,
- hosszabb távon mérséklék az inflációt,
- az élenjáró országok esetében javítják a nemzetközi versenyképességet,
- alkalmazásuk révén kitágul a gazdaságpolitika eszköztára.

A környezetvédelmi adók hatásáról az Ecotec folytatott kiterjedt kutatást, amelynek főbb megállapításai a következők:

- Az ökoadó környezetvédelmi hatása pozitív, azonban a legtöbb esetben nem elégséges a fennálló problémák megoldására.
- Azokban az esetekben, amikor az ökoadó mértékét emelték, javult környezeti hatékonyságuk.
- A társadalom és a gazdaság tevékenységében bekövetkező kedvező változások nem minden esetben tükröződnek vissza a környezet állapotában bekövetkező változásokban.
- Az esettanulmányok azt bizonyítják, hogy még egészen kis árváltozások is kedvező irányban befolyásolják a viselkedést. Ez azt jelenti, hogy a kedvező környezeti hatások valószínűleg nagyobbak, mint ami az egyszerű árjelzésekből következtethető, ugyanis az ökoadó javítja a környezettudatosságot, morális ösztönzést valósítanak meg.

Az ökoadó környezetvédelmi hatékonyságára szemléletes példa a több országban – köztük Magyarországon is – alkalmazott, az ólmozott benzint terhelő magasabb adórátá, aminek következtében az ólmozatlan benzin olcsóbbá vált, és fokozatosan kiszorította az ólmozottat. A közlekedésben használt ólom terhesítésével párhuzamosan a levegő ólomtartalma fokozatosan csökkent, a levegő minősége javult. Hasonlóak a tapasztalatok az üzemanyagok kéntartalmára vonatkozóan. Több EU-tagországban (pl. Svédország, Egyesült Királyság) az üzemanyagok adója annak kéntartalmától függ. Ennek

megfelelően a magasabb kéntartalmú üzemanyagok drágábbak, egyre kisebb irántuk a kereslet, így a levegőbe jutó kén fokozatosan csökken.

Az energiatermékek árrugalmassága rövid távon nem nagy, azonban hosszú távon már annál inkább. Az energiaadók alkalmazásával számítani lehet arra, hogy hosszabb távon a magasabb árú energiatermékek kereslete csökken, átstrukturálódás következik be a kevésbé adóztatott termékek fogyasztása felé. Az energiaadók az árnövelő hatásukon keresztül elősegítik az energiahatékonyságot, energiatakarékosságra ösztönöznek. Mivel a legtöbb országban a megújuló energiaforrások mentességet élveznek a környezetvédelmi célú energiaadók hatálya alól, így az energiaadók elősegítik a megújuló energiaforrások elterjedését.

Dániában a bevezetett energiaadók és szén-dioxid adók valószínűleg nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy 1986 óta az energiafelhasználás stagnál, és a szennyezés-kibocsátás csökkenő tendenciát mutat, míg ugyanezen időszak alatt a GDP több mint 50%-kal nőtt. A Svédországban bevezetett kénadó hatására az összes kénkibocsátás 1989 és 1995 között 30%-kal csökkent. Hollandiában a „szabályozó energiaadó” hatására a vállalati energiatakarékossági beruházások kifizetődőbbek lettek, csökkent a megtérülési idejük és kitágult a rentábilis energiahatékonysági beruházások köre. (EEA 2000)

Összességében elmondhatjuk tehát, hogy az ökoadó alkalmazására egyre több utólagos (ex-post) értékelés áll rendelkezésre, amik többségükben alátámasztják alkalmazásának környezetvédelmi hatásosságát.

A négy legnagyobb EU-tagállamban az elmúlt években meghatározó változások történtek a környezetvédelmi adók szerepe tekintetében. Míg korábban az északi tagállamok előbbre jártak az ökoadó alkalmazásának tekintetében, addig mostanra ez elmosódni látszik. Az EU lakosságának majdnem 70%-át kitevő Egyesült Királyság, Franciaország, Németország és Olaszország sorban bevezetett egy szén-dioxid-kibocsátást sújtó környezetvédelmi adót. Ezzel a lépéssel a 15 EU-tagállam többségében már bevezetésre került valamilyen CO₂-adó. A négy legnagyobb tagállamban bekövetkezett nagy hatású változás egyrészt magyarázható azzal, hogy a politikai változások következtében három országban (Franciaország, Németország és Olaszország) a környezetvédelmi miniszterek a zöld pártokból kerültek ki, másrészt azonban a változásokat egyre inkább az is befolyásolta, hogy a döntéshozók felismerték, hogy a környezetvédelmi politikai célok eléréséhez hatékony és hatásos eszközök alkalmazása szükséges.

Mind a négy tagországban környezetvédelmi adóreformot kezdtek meg, ami magában foglalta a környezetvédelmi adók nagyobb fokú alkalmazását, valamint a befolyó többletbevételek visszaforgatását a munkát terhelő adók és járulékok csökkentésére.

A környezetvédelmi adók bevezetése elleni egyik legelterjedtebb ellenérv azoknak a nemzetközi versenyképességet rontó hatása. Az érv szerint azon országok energia-intenzív iparágai, amelyekben az energiatermékeket terhelő környezetvédelmi adót már bevezették, versenyhátrányba kerülnek azon országok energia-intenzív iparágaival szemben, ahol ilyen adó nem drágítja meg a termelést. A négy legnagyobb EU-tagállamban bevezetett CO₂-adó azonban azt eredményezi, hogy ezen adó alkalmazása már általánosnak számít az EU-ban, így a nemzetközi versenyképességet torzító hatás egyre kevésbé releváns. Ehhez járul még, hogy az ökoadó energiahatékonyságra ösztönöznek, így a csökkenő energia-intenzitás végső soron javítja a nemzetközi versenyképességet.

III. Energiaadók és a Monti-tervezet

Az energiaadók közelítése alapvető célként jelenik meg az Európai Unióban. Versenyjogi és környezetvédelmi szempontokból egyaránt a nemzeti költségvetések közelítése, „harmonizációja” nagyon fontos lépés az egységes európai piac kialakítása felé.

Az Európai Bizottság már egy évtizede próbálja megreformálni az energiaszektort. A reform elsődleges célja az lenne, hogy az egyes tagországok között jelenleg fennálló alapvető különbségek csökkenjenek az energiatermékeket terhelő adó terén. A fiskális szempontok azonban nem az egyedüli célt jelentik. A reform révén lehetőség adódna az energiatermékeket terhelő adók környezetvédelmi szempontú módosítására is. A környezetvédelmi adóreform egyre előkelőbb helyet foglal el a kormányok és az Európai Bizottság szemében. A Bizottság elismeri az energiaadók gazdasági hatékonyságát, és ennek megfelelően szorgalmazza olyan adók alkalmazását, amelyek az energia termelése és felhasználása tekintetében környezetvédelmi szempontból pozitív ösztönzőként tudnak működni. Mindazonáltal az egységes európai ökoadó kötelező érvényű bevezetése több szempontból is nehéz feladatnak bizonyult. Az Amszterdami-Szerződés kimondja, hogy egy egységes európai adó bevezetését minden egyes tagországnak egyöntetűen támogatnia kell.

A számtalan indítvány közül érdemes részletesebben is megvizsgálni az 1997-es úgynevezett Monti-irányelvet. Mario Monti EU versenyjogi főbiztosként terjesztette be javaslatát, amely az ásványolajokat terhelő jövedéki adók bizonyos mértékű közelítését célozta meg. A javaslatnak az energiaadók közelítése mellett a következők voltak a céljai:

3. táblázat: Az EU megengedett legalacsonyabb adói egyes kereskedelmi és ipari célokra használt tüzelőanyagokra (tervezet)

Megnevezés	Minimum szint 1998. január 1-jén	Minimum szint 2000. január 1-jén	Minimum szint 2002. január 1-jén
Gázolaj (euró / 1000 l)	32	37	41
Kerozin (euró / 1000 l)	30	35	39
PB-gáz (euró / 1000 kg)	41	48	53
Földgáz (euró / GJ)	0,3	0,6	1,1

Forrás: Európai Bizottság

- környezetvédelem (szén-dioxid-kibocsátás csökkentése),
- a közlekedési módok közötti váltás ösztönzése,
- munkahelyteremtés (az energiaadókból befolyó többletbevételeket a munka terhek csökkentésére fordítani),
- fiskális „harmonizáció”.

A fenti céloknak megfelelően a javaslat kötelezően alkalmazandó, minimális adórátákat állított fel a különböző energiatermékekre aszerint, hogy azok fűtési vagy közlekedési célú felhasználásúak. A minden tagországra kötelező érvényű adórátáknak jelentős hatása lenne azokban az országokban, ahol a jövedéki adó nem éri el a Monti-irányelv szerinti mértéket.

A Monti-irányelv szerinti energiaadókat a 3–5. táblázatban mutatjuk be.

Mint az a táblázatokból is látható, a javaslat három lépcsőben kívánta bevezetni az egységes energiaadót. Az első lépésben 1998. január 1-től 8 fő energiatermék-re vetettek volna ki az energiataralom alapján meghatározott mértékű adót. A kezdeti alacsony adórátákat két évente emelték volna, így 2002. január 1-jén lépett volna hatályba a javasolt teljes adómérték.

Az energiatermelés tekintetében a javaslat előírta a tagállamok számára az inputot terhelő szénadó tagállami szintű bevezetését.

S. Dorigoni és F. Gulli kutatása alapján a bevezetendő egységes európai energiaadó hatását tekintve a

4. táblázat: Az EU megengedett legalacsonyabb adói a fűtésre és a villamos energiára (tervezet)

Megnevezés	Minimum szint 1998. január 1-jén	Minimum szint 2000. január 1-jén	Minimum szint 2002. január 1-jén
Háztartási tüzelőolaj (euró / 1000 l)	21	23	26
Nehéz tüzelőolaj CN code 27100074 (euró / 1000 kg)	18	23	28
Egyéb nehéz tüzelőolaj CN code 2710 (euró / 1000 kg)	22	28	34
Petróleum (euró / 1000 l)	7	16	25
PB-gáz (LPG) (euró / 1000 kg)	10	22	34
Földgáz (euró / GJ)	0,2	0,45	0,7
Szilárd tüzelőanyagok (euró / GJ)	0,2	0,45	0,7
Villamos áram (euró / MWh)	1	2	3

Forrás: Európai Bizottság

5. táblázat: Az EU megengedett legalacsonyabb adói szilárd energetikai termékre (tervezet, euró/tonna)

Megnevezés	Minimum szint 1998. január 1-jén	Minimum szint 2000. január 1-jén	Minimum szint 2002. január 1-jén
Olajpala	6,3	14,2	22
Kőszén	5	11,25	17,5
Alacsonyabb fűtőértékű antracit	3,8	8,55	13,3
Bitumenes szén	2,5	5,7	8,8
Koksz	5,2	11,7	18,2
Külszíni lignit	1,5	3,4	5,2
Lignit-brikett	4	9	14
Mélyművelésű lignit	3,4	7,6	12
Tőzeg	2	4,5	7

Forrás: Európai Bizottság

tagországok két csoportját lehet megkülönböztetni. Az első csoportba tartoznak azon országok, ahol az energiaadók alkalmazása nem jelentős (Belgium, Írország, Luxemburg, Spanyolország, Németország, Franciaország), míg a másik csoportba azon országok tartoznak, ahol az energiaadók alkalmazása már szignifikáns (Olaszország, Finnország, Svédország, Ausztria, Dánia, Hollandia). (S. Dorigoni és F. Gulli, 2002). A kutatás szerint az EU-országokban az elektromos áram, a földgáz és a szén tekintetében szükségeltetik a legnagyobb adókiigazítás.

Dánia az egyetlen ország, ahol a környezetvédelmi adóreform eredményeként az érvényben levő adóráták meghaladják a Monti-irányelvben javasolt mértéket, míg Luxemburgban az összes energiatermék tekintetében jelentős adóemelési kellene végrehajtani.

A Monti-irányelv elfogadását sokáig az Egyesült Királyság és Spanyolország akadályozta arra való hivatkozással, hogy először az energiapiacot kell liberalizálni, és csak azután lehet az egységes energiaadót bevezetni.

A 2002. márciusi Barcelonai Európa-csúcson a Monti-irányelv ismét napirendre került, amikor is a miniszterelnökök megállapodtak abban, hogy ez év végére kidolgoznak és elfogadják egy egységes európai energiaadó-rendszert. A megállapodás értelmében az ECOFIN-nak (Európai Gazdasági és Pénzügyminiszterek Tanácsa) 2002 decemberére egységes álláspont-ra kellett jutni az energiaadó irányelvvel kapcsolatban, figyelembe véve az energiaszektor liberalizálását is. A Barcelonai EU-csúcson elhangzottak fontos mérföldkövet jelenthetnek az egységes európai energiaadó bevezetése tekintetében.

Az Európai Unióban legszélesebb körben alkalmazott energiaadó az energiatermékeket sújtó széndioxid-adó (CO₂-adó). Azonban annak ellenére, hogy ezek az adók gyakran korábban nem adóztatott fosszilis energiatermékeket terhelnek, rátájuk általában csak bizonyos mérték-

ben veszi figyelembe a kérdéses energiatermék széntartalmát, így nem tekinthetjük őket igazi CO₂-adóknak. Különböző politikai megfontolásokból, versenysemlegeségi, illetve szociális okokra hivatkozva, a kormányzat sok esetben mentességet vagy kedvezményt nyújt az adó alól. Erre eklatáns példa az energiatermelő szektornak nyújtott általános mentesség. Összességében tehát elmondhatjuk, hogy az úgynevezett szén-dioxid-adók nagysága legtöbbször nem változik az adóalapul szolgáló energiatermék széntartalmának függvényében. Ebből következően a CO₂-adók az esetek többségében hatásukban gyakorlatilag megfelelnek a szóban forgó energiaterméket terhelő fiskális adónak. Az igazi széndioxid-adókat tehát az energiatermék széntartalma alapján különböző adókulcsokkal kell alkalmazni.

IV. Irányelv az egységes energiaadókról

Az Európai Unió Gazdasági- és Pénzügyminiszterek Tanácsa (ECOFIN) 2003. március 20-án végre pontot tett a hat éve húzódó egységes európai energiaadó bevezetésének folyamatára. Az energiaadót jövő év januárjától tervezik bevezetni.

A most elfogadott irányelv minimális adómértékeket állít fel a különböző energiatermékekre aszerint, hogy azok fűtési vagy közlekedési célú felhasználásúak, ugyanakkor a termelési célra felhasználtakra nem vonatkozik (pl. vaskohók energiefelhasználása). A most elfogadott irányelv olyan sok kivételt, visszatérítést és átmeneti időszakot tartalmaz, hogy az egyes energiatermékek ára gyakorlatilag nem lesz jelentős hatással. Mindazonáltal fontos megjegyezni, hogy az ECOFIN-nak ezzel a lépésével megvalósult egy újabb ökoadó, azaz az energiaadó széles körű bevezetése. A jövő évtől kezdődően minden

6. táblázat: Az üzemanyagok minimális adómértéke

	Jelenlegi	2004. január 1-jétől (üzleti célú)	2004. január 1-jétől (nem üzleti célú)
Gázolaj (euró/1000 l)	18	21	21
Nehéz tüzelőolaj (euró/1000 kg)	13	15	15
Kerozin (euró/1000 l)	0	0	0
LPG (euró/1000 kg)	0	0	0
Földgáz (euró/gigajoule)	nincs	0,15	0,3
Szén és kocsz (euró/gigajoule)	nincs	0,15	0,3
Villamos áram (euró/MWh)	nincs	0,5	1,0

EU-tagországban – így Magyarországon is – az egyes energiatermékeket ennek megfelelő adó fogja terhelni. A kötelező minimális adómértékeket a 6–8. táblázatban ismertetjük.

Az eddig érvényben levő EU-szabályozás alapján idáig csak az ásványolaj-termékekre volt minimális adómérték meghatározva, és azokat sem emelték 1992 óta. A 2004. január elsejétől hatályba lépő irányelv kiterjeszti az alkalmazandó minimális adómértékeket egyéb energia-termékekre is (szén, földgáz, villamos áram), és az eddig érvényes mértékeket megemeli. Az elfogadott minimális adóráták csupán nagyon kevés országban haladják meg a

már jelenleg is alkalmazott mértékeket, így tényleges adó-emelésekre csak bizonyos energiatermékek esetében kell számítani (például Máltán a benzin jövedéki adóját, Luxemburgban a villamos áram, Magyarországon pedig a szén adóját kell megemelni, illetve bevezetni).

Az Európai Környezetvédelmi Iroda (EEB) – a Levegő Munkacsoport aktív közreműködésével – több éve dolgozott Brüsszelben az egységes energiaadó bevezetése érdekében. Az elfogadott irányelvet azonban súlyos vissza lépésnek minősítette. Véleményük szerint az egyezmény gyakorlatilag nem tesz mást, mint az inflációval kiigazítja az ásványolajtermékek adómértékét, és nagyon alacsony új adókat vezet be egyes termékekre. Ezenkívül 2012-ig nem is tervezi a felülvizsgálatukat, azaz az elkövetkezendő tíz évben előrelépés nem is várható. Az új adómértékeknek alig lesz hatásuk a fogyasztói árakra, az is csak néhány EU-tagországban (főleg Görögország és Portugália), és egyes tagjelölt országokban. Sőt, ezen országok számára tekintélyes átmeneti időszakot biztosítanak.

Néhány példa a mentességekre, visszatérítésekre és átmeneti időszakokra:

- A légi és vízi közlekedés teljes mentességet élvez.
- A megújuló erőforrások, a bio-üzemanyagok, a vasúti szállítás mentességét az egyes tagállamok hatáskörébe utalták.
- Ugyancsak tagállami hatáskör a gázolaj adójának megkülönböztetése az üzleti és magánfelhasználás tekintetében, bár mindkét esetben el kell érni a minimum szintet.
- Néhány adómérték a későbbiek folyamán csökkenhet, amennyiben elfogadják az egységes úthasználati díjrendszert.
- Az üzleti célú felhasználás adómértéke akár feleakkora is lehet, mint a nem üzleti célúé.
- Az energiaintenzív iparágak akár teljes visszatérítést élvezhetnek, amennyiben energiahatékonysági beruházást valósítanak meg.
- Megengedett különböző adómértékek alkalmazása környezetvédelmi szempontok alapján, azonban itt is el kell érni a minimális mértéket.

7. táblázat: Kereskedelmi és ipari célokra használt tüzelőanyagok minimális adómértéke

	Jelenleg	2004. január 1-jétől	2010. január 1-jétől
Benzin (euró/1000 l)	337	421	421
Ólmozatlan benzin (euró/1000 l)	287	359	359
Gázolaj (euró/1000 l)	245	302	330
Kerozin (euró/1000 l)	245	302	330
LPG (euró/1000 kg)	100	125	125
Földgáz	100 euró/1000 kg	2,6 euró/gigajoule	2,6 euró/gigajoule

8. táblázat: Fűtési célú energiafelhasználás és villamos áram minimális adómértéke

	Jelenlegi	2004. január 1-jétől
Gázolaj (euró/1000 l)	18	21
Kerozin (euró/1000 l)	18	21
LPG (euró/1000 kg)	36	41
Földgáz	36 (euró/1000 kg)	0,3(euró/gigajoule)

- A tagállamok 2006 végéig folytathatják néhány adómentesség alkalmazását, amikor is a tanács felülvizsgálja azokat.

- Portugália, Franciaország, Görögország, Olaszország, Spanyolország, Ausztria és Belgium több esetben akár 2012-ig szóló átmeneti mentességet kapott (leginkább az üzleti célú gázolaj adójának alkalmazása alól), míg Görögországnak csak 2010-re kell elérnie a benzínre vonatkozó minimális adómértéket.

John Hontelez, az EEB főtitkára szerint az elfogadott direktíva azt mutatja, hogy a pénzügyminiszterek visszautasították azt a lehetőséget, hogy az energiaadók környezetvédelmi szempontú alkalmazásával előmozdítsák a fenntartható fejlődést.

Össességében elmondhatjuk, hogy a most elfogadott direktívának a legnagyobb jelentősége egyes csatlakozó országokban lesz, ahol a minimális rátáknak köszönhetően meg kell emelni egyes termékek jövedéki adójának jelenleg alacsony szintjét.

Szabó Zoltán

Irodalomjegyzék

S. Dorigoni and F. Gulli, 2002: Energy Tax Harmonization in the European Union: A Proposal Based on the Internalization of Environmental External Costs, *European Environment* 12, 17-34

Ecotec, 2001: Study on the Economic and Environmental Implications of the Use of Environmental Taxes and Charges in the European Union and its Member States

EEA (European Environmental Agency) 2000: Environmental taxes: recent developments in tools for integration

EEA (European Environmental Agency): Environmental Signals 2000

EEA (European Environmental Agency) 1998: Database on Environmental Taxes in the European Union Member States, Plus Norway and Switzerland

European Commission 1997: Proposal for a Council Directive Restructuring the Community Framework for the Taxation of Energy Products, COM(97)30, Brussels. Monti Directive

Eurostat, 2000: Structures of the taxation systems in the European Union 1990–1997

Levegő Munkacsoport, 2002: Az államháztartás humán és ökológiai szemléletű reformjának szükségessége és lehetőségei

MAKK (Magyar Környezetgazdaságtani Központ), 2000: Ökológiai Adóreform II.

OECD, 2001: Environmentally Related Taxes in OECD Countries

Petras (Policies for Environmental Tax Reform: Assessment of Social Responses), 2002: Environmental Tax Reform: What Does Europe Think?

Kai Schlegelmilch, 2000: Energy Taxation in the EU – Recent Processes

Szabó Zoltán – Tanyi Anita